

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZCIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2023 - 2025

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 20 21 r., poz. 1119) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2050) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych substancji czy zachowań.

Działania realizowane w ramach zadań :

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ dotyczących reklamy i promocji, a także art. 15 ustawy w zakresie sprzedaży osobom nieletnim i nietrzeźwych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej,
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadania te realizowane są w ramach uchwalanych gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w oparciu o własne dane statystyczne, a także w ramach realizowanych działań i na podstawie opracowywanej diagnozy problemów uzależnień na terenie gminy.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Kątach Wrocławskich na lata 2023 – 2025 (zwany dalej: Programem) jest zapisem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych gminy. Zadania te obejmują obszar profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, innych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii są:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.),

2. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2050 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 ze zm.)
4. Ustawa o działalności leczniczej z dnia 18 marca 2022 r. (t.j. Dz. U z 2022 poz. 633 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz.2268 ze zm.)
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.),
7. Ustawa z dnia 23 lutego 2022 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U.2022 poz. 447 ze. zm.)
8. Ustawa z dnia 17 października 2022 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2022 r. Poz. 2123),
9. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025
10. Ustawa o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw z dnia 17 grudnia 2021r. (Dz.U. z 2021 poz. 2469 ze zm.)
11. Rekomendacje dla realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na lata 2023 – 2025 r.

DEFINICJE

Uzależnienie - jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi, które były charakterystyczne dla danej osoby. Uzależnienie prowadzi do powstania wielu szkód, m. in. somatycznych, psychicznych i społecznych. Uzależnienie niejednokrotnie kończy się śmiercią z powodu następstw zdrowotnych.

Współuzależnienie - utrwalona forma funkcjonowania w długotrwałej, trudnej i niszczącej sytuacji związanej z patologicznymi zachowaniami uzależnionego partnera, ograniczająca w sposób istotny swobodę wyboru postępowania, prowadząca do pogorszenia własnego stanu i utrudniająca zmianę własnego położenia na lepsze. Współuzależnienie może wystąpić również w relacjach między członkami rodziny, przyjaciółmi czy współpracownikami.

Uzależnienia behawioralne (czynnościowe) – zespół objawów związanych z utrwalonym, wielokrotnym powtarzaniem określonej czynności (lub grupy czynności) w celu uzyskania takich stanów emocjonalnych jak przyjemność, euforia, ulga, uczucie zaspokojenia.

Przykłady uzależnień behawioralnych:

- patologiczny hazard
- uzależnienie od komputera/sieci internetowej
- pracoholizm
- zakupoholizm
- uzależnienie od seksu/pornografii
- uzależnienie od ćwiczeń fizycznych
- uzależnienie od telefonu komórkowego
- kompulsywne objadanie się.

Profilaktyka uniwersalna – ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów alkoholowych w danej populacji. Działania uniwersalne są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży, w populacji młodych lub dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym, itd. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźnienia inicjacji alkoholowej lub papierosowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych lub i innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc z definicji przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki lub grupy wysokiego ryzyka demonstrujące pierwsze symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Są to działania profilaktyczne adresowane do osób (grup osób), które demonstrują wczesne symptomy problemów alkoholowych lub/i innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych, ale jeszcze nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego, uzależnienia od alkoholu lub innych zaburzeń związanych z nadużywaniem alkoholu opisanych w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD–10.

Osoba zagrożona uzależnieniem – osoba, u której zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza duże prawdopodobieństwo powstania uzależnienia od środków odurzających lub substancji psychoaktywnych, albo osoba sporadycznie używająca środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Osoba uzależniona – osoba, która w wyniku używania środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych albo używania ich w celach medycznych znajduje się w stanie uzależnienia od tych środków lub substancji.

Ryzykowne spożywanie alkoholu – to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) nie pociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.

Szkodliwe picie alkoholu opisywane jest jako wzorec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne; ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu. Aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu opisany wzorec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy.

Abstynencja – to powstrzymywanie się od przyjmowania alkoholu lub (i) substancji psychoaktywnych (narkotyki, leki, dopalacze) powodujących czasowe zmiany postrzegania, nastroju, świadomości i zachowania, często skutkującego uzależnieniem od tych środków.

Poalkoholowe spektrum zaburzeń rozwojowych (Fetal Alcohol Spectrum Disorders – FASD) Ogólny termin opisujący całościowo spektrum skutków rozwojowych występujących u dzieci matek pijących alkohol w okresie ciąży. Skutki te mogą obejmować zaburzenia rozwoju fizycznego, umysłowego, zachowania, uczenia się, mogą trwać przez całe życie. W diagnostyce klinicznej obowiązuje termin FAS – płodowy zespół alkoholowy, który charakteryzuje się: dysmorfiami twarzy, opóźnieniami wzrostu oraz nieprawidłowościami ośrodkowego układu nerwowego. U dzieci, u których nie występują wszystkie cechy FAS, diagnozowany jest częściowy FAS. Rodzaj i siła zaburzenia dziecka zależy przede wszystkim od ilości alkoholu, spożywanego przez kobietę w ciąży oraz częstotliwości picia. Należy pamiętać, że nie ma bezpiecznej dawki alkoholu, jaką może spożywać kobieta w ciąży, w związku z tym, aby dziecko było zdrowe, należy całkowicie powstrzymać się od spożycia alkoholu w okresie prenatalnym i karmienia piersią.

Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja - krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy i pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej oraz innych pracowników medycznych (przy okazji udzielania świadczeń zdrowotnych) wobec pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie. Wczesna diagnoza i interwencje są szczególnie pożądane wobec osób poszkodowanych w wypadkach pod wpływem alkoholu lub ze zdrowotnymi następstwami nadużywania alkoholu.

Leczenie uzależnienia – to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z zażywania alkoholu. Podstawową metodą leczenia uzależnienia jest diagnoza uzależnienia i problemów życiowych pacjenta, program psychoterapii oraz farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych. Ważnym czynnikiem podnoszącym skuteczność leczenia jest uczestnictwo członków rodziny pacjenta w programach dla tzw. osób współuzależnionych.

Nowa substancja psychoaktywna – substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w każdym stanie fizycznym o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy.

Przemoc w rodzinie – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzaje przemocy:

- psychiczna
- fizyczna
- seksualna
- ekonomiczna
- cyberprzemoc.

DIAGNOZA

W 2022 r. na terenie Gminy Kąty Wrocławskie przeprowadzono Diagnozę Problemów Społecznych związanych z problemami uzależnień i przemocy. Główny cel badania stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Gminie Kąty Wrocławskie oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych.

W badaniu łącznie wzięło udział 692 osoby.

Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio

Dorośli mieszkańcy - 400 osób

Uczniowie - 252 osób

Pracownicy instytucji pomocowych - 20 osób

Sprzedawcy - 20 osób.

Badania ilościowe realizowane wśród dorosłych mieszkańców Gminy Kąty Wrocławskie, uczniów, przedstawicieli instytucji pomocowych oraz sprzedawców podających i sprzedających napoje alkoholowe oraz wyroby tytoniowe, pozwoliły na wyciągnięcie poniższych wniosków:

1. Problemy społeczne wśród dorosłych mieszkańców Gminy

Problem alkoholowy

Problem alkoholowy wśród dorosłych mieszkańców nie przybiera dużych rozmiarów – 17,25% ankietowanych nie spożywa alkohol w ogóle, a większość ankietowanych sięgało po wyroby alkoholowe w ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem (38,75%). Ankietowani mieszkańcy najczęściej spożywają piwo (71,30%) oraz wino (55,59%). Co istotne, wypijają w większości bezpieczne porcje alkoholu (40,48%). Natomiast 6,95% respondentów jednorazowo wypija 11-13 i więcej porcji wyrobów alkoholowych. Głównym powodem sięgania przez dorosłych mieszkańców po alkohol jest brak konkretnego powodu (45,02%). Dobrą informacją jest fakt, iż skala problemu wykonywania obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu nie przybiera dużych rozmiarów – 6,65% respondentów przyznało się do takiego zachowania, w tym 4,53% osób zdarza się to rzadko. W Gminie Kąty Wrocławskie nie obserwuje się wysokiej skali problemu pijanych kierowców – 1,51% osób przyznało, iż zdarzyło im się to jednokrotnie.

Problem narkotykowy

Problem narkotykowy wśród dorosłych mieszkańców w Gminie Kąty Wrocławskie nie przybiera dużych rozmiarów – 17,50% badanych zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 9,50% osób zażywało te substancje jednokrotnie, 3,75% badanych sięgało po nie kilka razy w roku, 1,25% kilka razy w miesiącu, 2,00% raz w miesiącu, 0,50% raz w tygodniu, a kolejne 0,50% osób sięga po nie codziennie lub prawie codziennie. Mieszkańcy sięgali po narkotyki lub dopalacze głównie dla lepszej zabawy (52,86%).

Problem przemocy

Mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą klasyfikacji zachowań przemocowych. Wiedzą również do kogo należy zwrócić się w sytuacji doświadczania przemocy. Dane pokazują, iż 21,50% ankietowanych doświadczało kiedykolwiek przemocy. Większość osób doznała przemocy psychicznej (83,72%), a przemocy fizycznej doświadczyło 44,19% osób. Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, był głównie partner/partnerka (48,84%). Jeśli chodzi o stosowanie przemocy robiło to 13,00% ankietowanych. Stosowali oni głównie przemoc psychiczną (86,54%), rzadziej przemoc fizyczną (63,46%). Respondenci stosowali przemoc głównie wobec partnera/partnerki (34,62%). Natomiast 29,25% badanych nie wie czym jest „Niebieska Karta”, a 11,50% osób zna wiele rodzin w mieście, które są objęte tą procedurą.

Problem uzależnień behawioralnych

Większość dorosłych ankietowanych korzysta z komputera lub Internetu ponad 2 godziny dziennie (47,75%), a 66,00% osób korzysta codziennie z aplikacji w telefonie. W Gminie Kąty Wrocławskie nie obserwuje się wysokiego odsetka osób, które mogą być uzależnione od hazardu. Jedynie 4,25% wiele razy grało w gry, 6,25% osób wiele razy obstawiało zakłady bukmacherskie, 2,25% osób wiele razy grało na automatach do gry, 4,0% wiele razy korzystało z loterii i konkursów SMS, 10,00% wiele razy kupowało zdrapki, a 7,75% grało w gry liczbowe Totalizatora Sportowego. Większość osób nigdy nie korzystało z takich form gier hazardowych.

2. Problemy społeczne wśród uczniów

Problem alkoholowy

Do spożywania kiedykolwiek w życiu alkoholu przyznało się 22,22% uczniów, w tym 22,95% dziewczynek i 21,54% chłopców. Niepokojący jest fakt, iż uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mają w bardzo wczesnym wieku. Młodzież deklaruje, iż po raz pierwszy piła alkohol w wieku poniżej 8-10 lat (37,50%). Młodzież, która sięga po alkohol, przeważnie wybiera piwo – 62,50%. Dodatkowo, uczniowie, iż ich rówieśnicy sami kupują sobie alkohol – 11,51%.

Problem narkotykowy

Przyglądając się skali problemu narkotykowego wśród młodzieży z Gminy Kąty Wrocławskie, można zauważyć, iż skala tego zjawiska nie jest bardzo powszechna. Do zażywania narkotyków przyznaje się 3,17% uczniów, w tym 5,74% dziewczynek i 0,77% chłopców. Po narkotyki uczniowie sięgają dla dobrej zabawy (87,50%). Większość ankietowanej młodzieży nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w Gminie Kąty Wrocławskie. Jednak uważają oni, iż te substancje są zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia.

Problem przemocy

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie potrafią prawidłowo wskazać zachowania przemocowe oraz rozróżniają poszczególne typy przemocy. 37,70% uczniów przyznaje, iż doświadczyło zachowań przemocowych (32,79% dziewczynek i 42,31% chłopców). Dodatkowo, jak przyznają ankietowani przemoc tą stosowali głównie koledzy ze szkoły (51,58%). 38,10% uczniów przyznało, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznaje się 25,00% ankietowanych uczniów, w tym 18,85% dziewczynek i 30,77% chłopców.

Problem uzależnień behawioralnych

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów z Gminy Kąty Wrocławskie nie przybiera dużych rozmiarów. Jeśli chodzi o korzystanie z komputera i Internetu to większość uczniów poświęca na tę aktywność od 1 do 3 godzin (38,10%) oraz od 3 do 6 godzin (23,81%). Uczniowie korzystają z komputera i Internetu, aby słuchać muzyki (77,41%) oraz kontaktować się ze znajomymi (74,06%). Należy jednak monitorować problem uzależnień behawioralnych wśród najmłodszych mieszkańców. Uzależnienia behawioralne stają się coraz większym problemem społecznym i należy na bieżąco monitorować skalę zjawiska, aby jak najszybciej wprowadzać dodatkowe działania profilaktyczne.

3. Problemy społeczne z perspektywy przedstawicieli instytucji pomocowych

Ankietowani przedstawiciele instytucji pomocowych uważają, że najistotniejszym problemem w Gminie Kąty Wrocławskie jest problem alkoholizmu (czternaście osób), zwracają uwagę również na problem przemocy w rodzinie (siedem osób) oraz uzależnień behawioralnych (siedem osób). Zdaniem przedstawicieli służb pomocowych, na występowanie problemów społecznych najbardziej narażone są osoby nieletnie (osiem osób) oraz osoby dorosłe (siedem osób). O istotności problemu uzależnień alkoholowych świadczy fakt, iż trzynastu ankietowanych przyznało, iż często spotyka się z tym zjawiskiem, a kolejne trzy osoby spotykają się z tym bardzo często. Ankietowani dostrzegają występowanie w gminie problemu uzależnień behawioralnych - dwunastu badanych spotkało się z tym problemem w gminie. Osoby, które spotkały się z przypadkiem uzależnień behawioralnych przyznały, iż były to uzależnienia od komputera i Internetu (dziesięć osób), pracy (cztery osoby), zakupów (trzy osoby), pornografii/sexu (dwie osoby) oraz hazardu (jedna osoba). Jeśli chodzi o dostępność alkoholu dla osób nieletnich to zdaniem dwóch osób w Gminie Kąty Wrocławskie alkohol sprzedaje się rzadko osobom nietrzeźwym lub nieletnim. Jedenaście osób uważa, że taka sytuacja ma miejsca czasami, zaś jeden ankietowany wskazał odpowiedź „bardzo często”, a kolejne cztery osoby zaznaczyły odpowiedź „często”. Większość respondentów obserwuje w gminie zjawisko przemocy domowej (dziewiętnaście osób). Ankietowani uważają, iż najczęściej mieszkańcy doznają przemocy psychicznej (osiem osób) oraz fizycznej (pięć osób). Przemocy najczęściej doświadczają kobiety – taką odpowiedź wskazało siedemnaście osób. Natomiast przemoc najczęściej stosują osoby uzależnione (dziewiętnaście osób) oraz recydywiści (dwie osoby), osoby bezrobotne (dwie osoby) i osoby ubogie (jedna osoba).

4. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Z danych zebranych od sprzedawców wynika, iż młodzież próbuje samodzielnie kupić alkohol (wiele razy zdarzyło się to sześciu osobom, a raz lub kilka razy – ośmiu sprzedawcom). W związku z deklaracjami uczniów, działaniami profilaktycznymi należy objąć sprzedawców, ale również klientów, którzy często ignorują sytuacje sprzedaży alkoholu nieletnim. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż nie wszyscy sprzedawcy brali udział w szkoleniu dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu (w takim szkoleniu uczestniczyło dziewięciu badanych), a sześciu respondentów chciałoby wziąć udział w takim szkoleniu. Dodatkowo nie wszyscy ankietowani wiedzą komu, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Poprawną odpowiedź znało tutaj czternastu na dwudziestu badanych.

5. Wnioski z diagnozy i rekomendacje

Przeprowadzone badania, oparte na badaniu ankietowym, pozwalają wnioskować, że w Mieście Kąty Wrocławskie istnieje zagrożenie uzależnieniami od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a mieszkańcy doświadczają także problemu przemocy w rodzinach.

W świetle przedstawionych wyników badań rekomenduje się podejmowanie oddziaływań we wskazanych niżej, obszarach:

1) Zapobieganie powstawaniu problemów uzależnień chemicznych i behawioralnych:

- Wyniki przeprowadzonej diagnozy pokazały, iż skala problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców i uczniów nie przybiera dużych rozmiarów. Warto jednak podejmować systematyczne działania profilaktyczne, aby zapobiegać wzrostowi uzależnień zarówno wśród młodszych jak i starszych ankietowanych. W związku z tym rekomenduje się realizację programów edukacyjno -profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących uzależnień od substancji psychoaktywnych i zdrowego stylu życia.
- Zaleca się zwiększenie wykrywalności i ograniczanie dostępu do substancji psychoaktywnych oraz alkoholu i wyrobów nikotynowych dla dzieci i młodzieży.
- Organizacje różnych form edukacji rodziców, dotyczących m.in. świadomego rodzicielstwa, porozumiewania się ze swoimi dziećmi i rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, wychowania bez przemocy. kontakt uczniów z rodzicami oraz fakt, iż rodzice wiedzą w jaki sposób uczniowie spędzają czas, ma wpływ na ich kontakt z substancjami uzależniającymi.
- Promowanie i organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe i całe rodziny. Zaleca się wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań. Działania te powinny mieć formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
- Respondenci mają świadomość negatywnego wpływu tych substancji na zdrowie. Rekomenduje się, realizowanie działań na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, aby pokazać pozytywne przykłady działań mających korzystny wpływ na zdrowie.
- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.
- Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu na terenie gminy dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Zaleca się wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów liderkich i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia. Utrzymywanie dobrych relacji z rodzicami oraz kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży. Warto również podejmować działania zachęcające młodzież do angażowania się w działalność organizacji pozarządowych, wolontariat.

- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień chemicznych i behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do uczniów i ich rodziców. Kampanie powinny być atrakcyjne dla osób młodszych, warto zaprosić do ich realizacji osoby, które dzieci i młodzież cenią.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.
- Szkoła, oprócz technicznej umiejętności korzystania z Internetu, powinna uczyć racjonalnego z niego korzystania. Należy opracować odpowiednie szkolenia dla nauczycieli, którzy byliby w stanie w sposób atrakcyjny przekazać zasady racjonalnego używania Internetu. Odpowiednie kursy adresowane do starszych użytkowników powinny być również dostępne w sieci.
- Edukacja społeczna na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu, zażywania narkotyków i dopalaczy, w tym m.in. przez kobiety w ciąży i młodzież, a także zagrożeń związanych z nowymi technologiami i hazardem.
- Realizacja kampanii społecznych w zakresie przemocy w rodzinie, wychowania bez przemocy, relacji i komunikacji w rodzinach.
- Zaleca się realizację treningu kompetencji psychospołecznych, czyli naukę: radzenia sobie z emocjami i stresem; porozumiewania się i utrzymywania dobrych relacji interpersonalnych; podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów; twórczego i krytycznego myślenia; samoświadomości i empatii. Badania pokazały, iż uczniowie uciekają w świat online, o czym świadczyć może fakt, iż 11,30% uczniów często zapomina o codziennych obowiązkach wskutek zbyt długiego przebywania w sieci. Dodatkowo co 7,53% uczniów często denerwuje się jak ktoś przeszkadza im w korzystaniu z Internetu. Trening powinien być realizowany wśród młodszych i starszych uczniów.
- Uczniowie korzystają z komputera i Internetu głównie, aby słuchać muzyki (77,41%) oraz kontaktować się ze znajomymi (74,06%). Sugerowanym działaniem jest umożliwienie młodzieży kontaktu ze znajomymi w formie bezpośredniej poprzez organizację alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Spotkania ze znajomymi pomogą zredukować stres i niepokój.
- Zalecana jest aktywizacja dzieci oraz rodziców we wspólne spędzanie czasu wolnego, tak, by czas z dzieckiem nie był tylko obowiązkiem, ale też czasem własnego rozwoju i poznawania najbliższych osób. Zaleca się kampanie informującą mieszkańców o możliwościach spędzania czasu wolnego w gminie.
- Działania informacyjne dotyczące podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji. Konieczne jest umieszczenie w szkołach, ośrodkach zdrowia i innych punktach centralnych gminy plakatów oraz ulotek i broszur edukujących w zakresie szkodliwości i skutków picia alkoholu oraz adresów miejsc, w których młodzi mogą szukać pomocy.

2) Wczesne wykrywanie i interwencja w przypadkach bezpośredniego zagrożenia i wystąpienia problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz minimalizacja negatywnych skutków:

- Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z problemem uzależnień oraz występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.
- Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia uzależnieniami i przemocą, obejmująca interdyscyplinarne działania służące rozpoznaniu problemu oraz zaplanowaniu adekwatnych działań zaradczych.
- Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi uzależnień oraz przemocy w rodzinach.
- Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin, a także dla rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz przemocy.
- Zapewnienie ogólnodostępnej pomocy terapeutycznej dla dzieci doświadczających przemocy.

3) Wzmocnienie systemu instytucjonalnego i organizacyjnego Gminy Kąty Wrocławskie w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

- Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej i sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
- Ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników służb społecznych m.in. w zakresie dostępnych form przeciwdziałania uzależnieniom, diagnozy uzależnień, diagnozy przemocy w rodzinie, aspektów prawnych tych problemów i sposobów ich rozwiązywania, mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, sołectwami i grupami nieformalnymi w zakresie przedsięwzięć służących m.in. zwiększaniu aktywności społecznej, tworzeniu oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu, aktywizacji marginalizowanych grup społecznych, integracji międzypokoleniowej itp.

6. Dane statystyczne w ramach realizowanych zadań (dane na dzień 31 listopada 2022 r.)

1) GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W KĄTACH WROCŁAWSKICH

Do zadań własnych gminy, na mocy art.4¹ ust.3 oraz art. 25 i art. 26 ust.3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, należy powołanie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, na której m. in. spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do wszczęcia procedury zobowiązania osoby uzależnionej od alkoholu poddania się leczeniu odwykowemu.

Dane liczbowe dotyczące postępowań prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kątach Wrocławskich	2022 rok (wg stanu na dzień 30.11.2022)
Ilość posiedzeń Komisji	11
Liczba osób wezwanych na posiedzenie Komisji	68
Liczba nowych wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe	37
Liczba osób z którymi przeprowadzono rozmowy motywujące	28
Liczba wniosków skierowanych na badanie przez biegłego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	7
Liczba zaopiniowanych pozytywnie wniosków o wydanie pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	22

Poza wyznaczonymi terminami posiedzeń GKRPA współorganizowała „Zakup kontrolowany – lokalny monitoring sprzedaży alkoholu nieletnim”, który został przeprowadzony w lipcu 2022 r. przez wyłonioną w drodze zamówienia publicznego, firmę Centrum Działań Profilaktycznych (CDP).

W I etapie audytu specjalnie przeszkolony 18-letni chłopak, wyglądający nawet młodziej (na około 17 lat), udał się wraz z trenerem CDP – do punktów sprzedaży i podjął próbę zakupu alkoholu (najczęściej piwa). Celem badania było sprawdzenie, czy sprzedający/sprzedająca poprosi „Tajemniczego Klienta” o dokument tożsamości potwierdzający jego pełnoletność.

W znacznej większości ze sprawdzonych punktów sprzedających alkohol (**39 na 50 pkt**), podczas próby zakupu alkoholu przez Tajemniczego Klienta, sprzedawcy nie wymagali dokumentu potwierdzającego wiek nabywcy. Natomiast tylko w 11 punktów sprzedawcy poprosili o okazanie dokumentu i mimo zapewnienia przez Tajemniczego Klienta iż zostawił go w domu sprzedawcy zachowali się odpowiednio i odmówili sprzedaży alkoholu.

Wyniki liczbowe audytu przedstawiają się następująco:

- Liczba punktów zgłoszonych do audytu: 50
- Liczba punktów, w których zrealizowano badanie: 50
- Liczba sprzedawców, którzy nie poprosili o dowód osobisty: 39
- Liczba sprzedawców, którzy zapytali o dowód osobisty: 11
- Liczba punktów zamkniętych/ nieczynnych podczas audytu: 8

Z powyższego wynika, iż 78 % sprzedawców nie sprawdzało dowodu osobistego w przypadku zakupu alkoholu przez osobą która może być niepełnoletnia, natomiast 22 % punktów to zrobiła co jest złym wynikiem i co jednoznacznie potwierdza jak ważne są cykliczne kontrole i szkolenia w Mieście i Gminie Kąty Wrocławskie aby stale zwiększać wiedzę sprzedawców.

Bezpośrednio po próbie zakupu, trener CDP przeprowadził w punktach sprzedaży szkolenie dotyczące konsekwencji sprzedaży alkoholu osobom nieletnim które podyktowane m.in. jest tym, że nawet za jednorazową sprzedaż niepełnoletnim grożą im wysokie kary -z utratą zezwolenia włącznie. Po szkoleniu sprzedawcy otrzymali materiały informacyjno – edukacyjne.

W związku z wynikami audytu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wysłała list intencyjny do wszystkich punktów w których dokonano audytu, informujący o szkodliwości sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz o konsekwencjach z tego wynikających.

2) PUNKT KONSULTACYJNY W KĄTACH WROCŁAWSKICH

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich jest prowadzony Punkt Konsultacyjny. W ramach prowadzonych konsultacji specjaliści w Punkcie rozmawiali z osobami, które potrzebowały wsparcia. Z informacji specjalistów wynika, że osoby które korzystały ze wsparcia borykają się z problemami uzależnień, przemocy, problemami rodzinnymi i wychowawczymi. Z porad w Punkcie Konsultacyjnym korzystały również osoby będące w depresji, kryzysie oraz traumie.

Dane liczbowe dotyczące porad w Punkcie Konsultacyjnym	2022 rok (wg stanu na dzień 30.11.2022)
Ilość przeprowadzonych porad	230
Liczba konsultacji dla osób uzależnionych	42
Liczba konsultacji dla osób współuzależnionych	38
Liczba konsultacji dla osób dotkniętych przemocą (doświadczających i stosujących przemoc)	40
Liczba porad psychologicznych w rozwiązaniu bieżących problemów życiowych (np. problemy wychowawcze, konflikty małżeńskie, przewlekły stres, przeżycia traumatyczne)	110

3) ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

W Gminie Kąty Wrocławskie działa Zespół Interdyscyplinarny, który jest powołany w celu udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, oraz prowadzenia procedury Niebieskiej Karty. Dane otrzymane z Zespołu Interdyscyplinarnego dotyczące procedury Niebieskiej Karty zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Dane liczbowe dotyczące procedury Niebieskiej Karty	2022 rok (wg stanu na dzień 30.11.2022)
Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty w 2022 r.	70
Liczba NK wszczętych w 2022 r.	61
Liczba NK prowadzonych w 2022 r. z lat poprzednich	15
Liczba NK prowadzonych w 2022 z bieżącego roku	55

4) KOMISARIAT POLICJI W KĄTACH WROCŁAWSKICH

Dane liczbowe z Komisariatu Policji w Kątach Wrocławskich za rok 2022 r.	2022 rok (wg stanu na dzień 30.11.2022)
Liczba odbytych interwencji domowych	93
Liczba osób osadzonych w Izbie Wytrzeźwień	76
Liczba osób zatrzymanych za posiadanie narkotyków	14
Liczba nałożonych mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscach objętych zakazem	11

5) DOSTĘPNOŚĆ ALKOHOLU NA TERENIE GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie. Rada Miejska w Kątach Wrocławskich uchwaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Kąty Wrocławskie (Uchwała nr XLIV/562/18 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 23 sierpnia 2018 r.):

1. maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży w ilości – 70 w tym:

- a. do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo w ilości – 30
- b. powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) w ilości – 20
- c. powyżej 18% zawartości alkoholu w ilości – 20

2. maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży w ilości – 200 w tym:

- a. do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo w ilości – 75
- b. powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) w ilości – 60
- c. powyżej 18% zawartości alkoholu w ilości – 65

2. Ogółem na terenie gminy w 2022 r. wydano zezwoleń (stan na dzień 30.11.2022 r.):

• Handel detaliczny (sklepy): 35

A (do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo) – 12

B (od 4,5% do 18% zawartości alkoholu - z wyjątkiem piwa) – 11

C (powyżej 18% zawartości alkoholu) – 12

• Gastronomia: 7

A (do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo) – 2

B (od 4,5% do 18% zawartości alkoholu - z wyjątkiem piwa) – 3

C (powyżej 18% zawartości alkoholu) - 2

6) GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KĄTACH WROCŁAWSKICH

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w związku z występowaniem w rodzinie problemu alkoholizmu lub narkomanii 5

CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Głównym celem Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2023 r. jest zminimalizowanie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych a także występowania uzależnień behawioralnych. Cel główny realizowany będzie poprzez zadania, które mają zapobiegać zachowaniom problemowym, bądź je ograniczać.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Upowszechnienie wiedzy kształtującej postawy prozdrowotne i społeczne mieszkańców Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy oraz kształtowanie odpowiedzialności za zdrowie własne i innych.
2. Promowanie zdrowego stylu życia, wzmacnianie czynników chroniących przed uzależnieniami oraz przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym wśród mieszkańców Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska dzieci i młodzieży.
3. Pomoc i wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy.
4. Poprawa jakości życia osób i rodzin z problemami uzależnień, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób i rodzin z doświadczeniem przemocy.
6. Rozpoznawanie i monitorowanie problemów uzależnień oraz zjawiska przemocy występujących na terenie Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie.

Cele Programu osiągnęte będą poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury spożycia i zmiany wzorów używania napojów alkoholowych, podnoszenie kompetencji kadr oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

ZASOBY

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Grupa Samopomocowa AA.
3. Organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące zadania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym.
4. Placówki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie (szkoły, przedszkola).
5. Kluby sportowe i stowarzyszenia realizujące programy profilaktyczne, propagujące zdrowy styl życia, alternatywne formy wspierania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży w szczególności dzieci i młodzież zagrożonej alkoholizmem, narkomanią, uzależnieniami behawioralnymi i przemocą w rodzinie.
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich, Komenda Policji w Kątach Wrocławskich, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Wrocław, Podmioty Lecznicze z terenu Gminy, organizacje kulturalne w tym Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Kątach Wrocławskich, organizacje wyznaniowe, kościoły.

7. Inne Podmioty realizujące swoje ustawowe zadania w obszarach wymienionych w Programie między innymi Sądy, Prokuratura, Policja, placówki leczenia odwykowego .

ZADANIA DO REALIZACJI W LATACH 2023 – 2025

Zadanie 1

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi:

- 1) Udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej, terapeutycznej osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem w następujących formach;
  - a) konsultacje specjalistów,
  - b) zajęcia edukacyjne, w tym warsztaty i treningi,
  - c) zajęcia terapeutyczne,
  - d) pomoc i wsparcie psychologiczne,
  - e) zajęcia będące alternatywą wobec używania substancji psychoaktywnych wspomagające proces zdrowienia,
  - f) wspieranie osób uzależnionych po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej,
  - g) pomoc udzielana osobom uzależnionym od narkotyków, hazardu, Internetu, nikotyny i innych uzależnień behawioralnych,
  - h) działania z zakresu integracji społecznej, w tym aktywizacja zawodowa,
  - i) dofinansowywanie realizacji programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych, w których uczestniczą mieszkańcy Miasta i gminy Kąty Wrocławskie zagrożeni wykluczeniem społecznym.

Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych konsultacji specjalistycznych, zajęć terapeutycznych, warsztatów, treningów, liczba ich uczestników, w tym liczba osób kończących terapię;

- 2) Organizowanie, współorganizowanie, finansowanie konferencji, szkoleń seminariów oraz innych form podnoszących poziom kwalifikacji i kompetencji specjalistów z zakresu uzależnień.

Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych konferencji, szkoleń, seminariów i innych form, liczba uczestników.

Zadanie 2

Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych oraz występowaniem uzależnień behawioralnych, oraz rodzinom dotkniętym przemocą:

1. Działania na rzecz rodzin z problemem przemocy:
  - a) upowszechnianie wiedzy na temat zjawisk przemocy w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym: działania informacyjno-edukacyjne, społeczne i medialne kampanie edukacyjne,

- b) udzielanie pomocy poprzez: poradnictwo, wsparcie psychologiczne, edukację, psychoedukację, psychoterapię, konsultacje specjalistyczne, mediacje rodzinne, socjoterapię,
- c) udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje problem dysfunkcji wychowawczych związanych z problemem przemocy w rodzinie poprzez: zajęcia edukacyjne, warsztaty umiejętności życia w rodzinie, uczestnictwo w Szkole dla Rodziców i innych podobnych warsztatach, poradnictwo oraz wykłady,
- d) rozwój profesjonalnych form pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej (dla dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, narkomanią i przemocą w rodzinie).
- e) prowadzenie edukacji publicznej zwiększającej świadomość rodziców i opiekunów w wychowaniu dzieci i młodzieży, korygującej postawy rodzicielskie,
- f) rozwijanie systemu edukacji zwiększającej wiedzę i umiejętności profesjonalistów oraz rodziców z zakresu przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy,

Wskaźniki: Ilość, rodzaj przeprowadzonych działań liczba uczestników.

2. Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz występowaniem zachowań ryzykownych, poprzez:

- a) konsultacje specjalistów,
- b) zajęcia edukacyjne,
- c) warsztaty umiejętności życiowych,
- d) treningi zachowań,
- e) poradnictwo,
- f) psychoterapię,
- g) socjoterapię.

Wskaźniki: Ilość, rodzaj przeprowadzonych działań liczba uczestników.

3. Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą w rodzinie, poprzez organizację wolnego czasu wolnego od zajęć szkolnych.

Wskaźniki: Ilość, rodzaj przeprowadzonych form pomocy liczba uczestników.

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym:

- 1) Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia na wszystkich trzech poziomach: profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, w tym:
  - a) programów profilaktycznych dostępnych w bazie programów rekomendowanych: www.programyrekomentowane.pl,

- b) programów profilaktycznych opóźniających inicjację alkoholową, adresowanych do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi,
  - c) programów informacyjno – edukacyjnych,
  - d) programów środowiskowych,
  - e) programów rówieśniczych,
  - f) programów socjoterapeutycznych oraz innych programów zawierających elementy terapii,
  - g) programów adresowanych do tzw. „grup ryzyka”, m. in.: realizacja programów interwencyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym,
  - h) programów alternatywnych z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych,
  - i) programów edukacyjnych dla rodziców i wychowawców,
  - j) programów realizowanych w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii oraz wakacji.
- Wskaźniki: Ilość zrealizowanych programów, ilość uczestników.

- 1) Prowadzenie edukacji publicznej z zakresu uzależnień w tym między innymi współpraca z mediami, organizowanie i udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych skierowanych do społeczności lokalnej, promujących zdrowy wolny od uzależnień styl życia.

Wskaźniki: Ilość oraz rodzaj zrealizowanych działań.

- 2) Zwiększenie dostępności informacji o formach pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym, ofiarom przemocy, osobom z problemami alkoholowymi, osobom z problemami narkomanii, osobom uzależnionym behawioralnie.

Wskaźniki: Ilość i rodzaj materiałów i działań informacyjnych.

- 3) Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno – kulturalnych, kampanii społecznych adresowanych do mieszkańców Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie.

Wskaźniki: Ilość zorganizowanych wydarzeń.

- 4) Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych działań.

- 5) Upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży, w tym FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorders – spektrum poalkoholowych wrodzonych zaburzeń rozwojowych).

Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych kampanii, szkoleń, materiałów informacyjnych.

- 6) Wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, kształcenie młodzieżowych liderów promocji zdrowia i wspieranie edukacji rówieśniczej.

Wskaźniki: Ilość działań

- 7) Organizowanie nieodpłatnych pozalekcyjnych zajęć:

(np: sportowych, kulturalnych, tanecznych, plastycznych, nauki języka obcego etc.) jako alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież ze środowisk szczególnie zagrożonych w ramach długofalowych programów profilaktycznych o potwierdzonej skuteczności. Kluby sportowe organizujące zajęcia sportowe w ramach programów profilaktycznych dla młodzieży zobowiązane są umożliwić w nich nieodpłatne uczestnictwo dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie zagrożonych. Rekomendowane jest objęcie zajęciami sportowymi dzieci z grup ryzyka, które mogą zostać skierowane na zajęcia przez pracowników GOPS. Zajęcia sportowe nie mogą stanowić jedynej i samodzielnej strategii profilaktycznej. Powinny być integralnym elementem programu profilaktycznego i pełnić funkcję uzupełniającą w stosunku do innych działań profilaktycznych uwzględniając szeroki zakres zagadnień związanych ze zdrowym stylem życia i spełniać określone kryteria pozwalające na stwierdzenie, że mogą konstruktywnie wpływać na postawy młodych ludzi wobec używek.

Zajęcia sportowe powinny odwoływać się do strategii profilaktycznych. Powinny także wzmacniać czynniki chroniące, zwłaszcza poprzez ukazywanie autorytetów promujących wzorzec trzeźwości (trenera, znanych sportowców, nauczycieli wychowania fizycznego itp) i rozwijanie zainteresowań z wyraźnym określeniem norm zachowania w różnych sytuacjach(postawa wobec używek, rozwiązywanie konfliktów, eliminowanie przemocy). Wskazane jest, aby osoby prowadzące takie zajęcia miały odpowiednie przygotowanie merytoryczne.

Wskaźniki: Ilość zajęć oraz dzieci uczestniczących w zajęciach

- 8) Wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież z terenu Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, kształcenie młodzieżowych liderów promocji zdrowia i wspieranie edukacji rówieśniczej.

Wskaźniki: Ilość, rodzaj, liczba uczestników zajęć w ramach alternatywnych form spędzania wolnego czasu.

- 9) Prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych działań, ilość dzieci objętych działaniami.

- 10) Szkolenie kadr, organizowanie, współorganizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych form podnoszących poziom kwalifikacji i kompetencji realizatorów działań z zakresu profilaktyki uzależnień.

Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych szkoleń, konferencji, seminariów i innych form.

- 11) Organizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych form podnoszących poziom kwalifikacji oraz kompetencji wychowawców, nauczycieli, pedagogów realizatorów z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.

Wskaźniki: Ilość zorganizowanych szkoleń, konferencji, seminariów i innych form.

- 12) Podnoszenie umiejętności osób zawodowo lub społecznie zajmujących się rozwiązywaniem lokalnych problemów alkoholowych, narkomanii i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wskaźniki: Ilość szkoleń, studiów, kursów zawodowych

- 13) Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych w tym ograniczenia dostępności alkoholu, współpraca z lokalnymi służbami.
Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych działań.
- 14) Prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przemocą w rodzinie, sporządzenie diagnozy problemów społecznych.
Wskaźniki: liczba uczestników objętych badaniem.
- 15) Opracowywanie, wykonywanie, zakup materiałów służących realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień.
Wskaźniki: Ilość materiałów.
- 16) Zakup materiałów, wydawnictw, prasy do realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień.
Wskaźniki: Ilość materiałów.
- 17) Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych dotyczących profilaktyki uzależnień oraz ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych poprzez rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych.
Wskaźniki: ilość rozpowszechnionych materiałów.
- 18) Inne działania z zakresu profilaktyki.
Wskaźniki: Ilość przeprowadzonych działań.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

1) Udzielanie pomocy merytorycznej i organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.

Wskaźniki: Ilość i rodzaj udzielonego wsparcia.

2) Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań związanych z profilaktyką uzależnień oraz promocją zdrowego stylu życia i alternatywnego spędzania wolnego czasu.

Wskaźniki: Ilość podjętych współpracy.

3) Współpraca z jednostkami samorządowymi, policją, jednostkami oświatowymi, sądami, prokuraturą w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Wskaźniki: Ilość podjętych współpracy.

Zadanie 5

Ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży, poprzez:

1) Edukowanie, kształtowanie społecznie akceptowanych postaw i przekonań poprzez ograniczenia reklamy, lobbingu, zezwoleń;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, szkoleń, warsztatów, liczba uczestników;

2) Działania służb oraz innych podmiotów i osób mające na celu zmniejszenie dostępu osób nieletnich do alkoholu poprzez szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych oraz poprzez kontrole sklepów i lokali gastronomicznych pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwłaszcza zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, ilość przeprowadzonych kontroli.

3) Podejmowanie innych działań profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki: Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań

Zadanie 6

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

REALIZACJA I FINANSOWANIE REALIZACJI PROGRAMU

Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

- 1) środki finansowe na realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z dochodów budżetu gminy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 2) zadania realizowane w ramach Gminnego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych oraz innych źródeł.

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich (zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Zgodnie z art. 4¹ Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Wójt/Burmistrz i Prezydenci Miast, mają obowiązek powołania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

2. Członkom Komisji za uczestnictwo i pracę w posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 25% najniższego wynagrodzenia brutto ogłaszanego przez ministra pracy i polityki społecznej.
3. Wypłata wynagrodzenia następuje, na podstawie listy obecności z posiedzeń Komisji jeden raz w miesiącu, po ostatnim posiedzeniu Komisji w danym miesiącu, jednak nie później niż do 5 dnia następnego miesiąca.